

Şygyr hakda käbir pikirler

Category: Edebi makalalar, Kitapcy

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Şygyr hakda käbir pikirler ŞİİR HAKKINDA BAZI DÜŞÜNCELER

Biz bu satırlarda, şiirde anlam ve açıklığın ne değerde şeyler olduğu üzerinde, kendi görüşlerimizi söylemekle yetineceğiz.

Her şeyden önce şunu itiraf edelim ki, şiirde anlam sözüyle ne demek istendiğini bilmiyoruz. Düşünce dedikleri bayağı görüşler yığını mı, hikaye mi, mazmun mu; ve açıklık, bunların adı kavrayışa göre anlaşılması mı demektir? Şiir için bunları gerekli sayanlar, şiiri, tarih, felsefe, nutuk ve belagat gibi bir sürü söz sanatlarıyla karıştıranlar ve onun asıl yüzünü seçip tanımayanlardır.

Oysa şair, ne bir hakikat habercisi, ne bir belagatli insan, ne de bir kural koyucudur. Şiirin dili, nesir gibi anlaşılacak için değil, fakat duyulmak üzere vücut bulmuş, musiki ile söz arasında, sözden çok musikiye yakın, ortalama bir dildir. Nesirde üslubun oluşması için gerekli olan öğelerin hiçbirisi şiir için söz konusu olamaz. Denilebilir ki, şiir, nesre çevrilemeyen nazımdır...

Şiirde her şeyden önce önemli olan kelimenin anlamı değil, cümledeki söyleniş değeridir. Şairin amacı, her kelimenin cümledeki yerini öteki kelimelerle ilgilerinden, gizemli birleşmelerinden doğacak tatlı, gizli, uçarı ya da sert sese göre belirlemek ve çeşit çeşit kelime ahenklerini, mısranın genel gidişine uydurarak dalgalı ve akıcı, karanlık ya da aydınlık, ağır ya da hızlı duygulara; kelimelerin anlamı üstünde, mısranın musiki dalgalanmalarından, sınırsız ve etkili bir anlatım bulmaktır.

Kelime değişimleri ve ahenk kaygıları arasında anlam kararırorsa, ruh, ahengin tadıyla onun yerini doldurur. Zaten anlam, ahengin telkinlerinden başka nedir?

Şimdiye kadar, hiçbir büyük şairin, sınırlı bir insan topluluğu dışında anlaşılmış olduğunun iddia edilemeyeceği düşüncesindeyiz. Abartmadan denilebilir ki, herkesin

anlayabileceği şiir yalnız aşağı şairlerin işidir. İyi şiirlerin girişleri, tunç kaplı şehir kapıları gibi, sımsıkı kapalıdır; her el o kanatları itemez ve kapılar kimi zaman yüzyıllarca insanlara kapalı kalır.

Şiirde kimi bölümlerin belirsiz kalması bir yanlış ve bir kusur olmak şöyle dursun, tersine, şiirin güzelliği bakımından çok gereklidir.

Kısaca şiir, çeşitli yorumlara elverişli bir genişlik ve kapsamda olmalıdır. Bir şiirin anlamı, başka bir anlam olmaya elverişli oldukça, her okuyan ona kendi hayatının da anlamını katar ve böylece şiir, şairlerle insanlar arasında ortak bir etkilenme dili olmak derecesini kazanır. En zengin, en derin ve en etkili şiir, herkesin istediği yolda anlayacağı ve bundan dolayı da sonsuz duyarlılıkları kapsayacak bir genişlikte olanıdır.

Ahmet HAşIM. Edebi makalalar